

Harjula, Samira – Kalalahti, Mira – Varjo, Janne. 2021. ÄÄNIÄ OPINTO- JA URA-OHJAUKSEN KANSALLISELLA KENTÄLLÄ – OHJAUKSEN KEHITTÄMISTÄ KOSKEVIEN ARGUMENTTIEN ANALYYSI. *Kasvatus* 52 (3), 269–281.

Opinto- ja uraohjaus on usein nähty keinona tukea nuorten osallisuutta ja sujuvoittaa työelämäsiirtymiä. Tyypillisesti poliittinen kamppailu ohjauksen tavoitteista liikkuu sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja taloudellisen tehokkuuden välillä. Tarkastelemme tässä artikkelissa työmarkkinapolitiikkaa, elinikäistä oppimista ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta koskevien ylikansallisten ohjausdiskurssien muotoutumista suomalaisen ohjauksen kehittämistä koskeviksi rationaliteeteiksi. Kysymme, mitä ohjauksella tavoitellaan ja miten sitä tulee kehittää. Aineisto koostuu yhdeksästä koulutuspoliittisesta dokumentista. Kuvaamme artikkelissa miten suomalainen ohjauspolitiikka mukailee ongelmanasetteluissaan ylikansallisia ohjausdiskursseja eri painotuksin. Opinto- ja uraohjausjärjestelmässä korostuvat tietoyhteiskunnan ja työmarkkinapolitiikan vaatimukset koulutuksesta ja työnteosta, jotka vaativat ohjaukselta helposti saatavissa olevaa, yksilöllistä ja siirtymiä tukevaa palvelua.

Asiasanat: Opinto- ja uraohjaus, elinikäinen oppiminen, tietoyhteiskunta, rationaliteetit

Lilja, Taru – Pukkila, Päivi – Helander, Jaakko. 2021. MONIALAISEN OHJAUKSEN RAKENTUMINEN OHJAUSTILANTEISSA: ONKO MONIALAINEN OHJAUS MONIALAISTA? *Kasvatus* 52 (3), 282–296.

Monialaisia ohjauspalveluita perustellaan niiden myönteisillä vaikutuksilla asiakkaisiin, työntekijöihin ja mukana oleviin palveluntuottajiin, mutta monialaista ohjausta koskeva empiirinen ja teoreettinen tutkimusnäyttö on toistaiseksi vähäistä. Tarkastelemme artikkelissamme sitä, miten eri tavoin monialaista ohjausta toteutetaan toiminnan tasolla. Aineiston muodostaa vuosina 2018–2019 kerätty havainnointiaineisto nuorten ohjaus- ja neuvontapalveluja tuottavan Ohjaamon ohjaustilanteista (n = 68). Kysymme, millaisiin erilaisiin tekoihin monialainen ohjaus jäsentyy ohjauksen työmuodon ja ammatillisten toimintatapojen perusteella, joita olivat ohjaajien lukumäärä, ohjauksen tavoite, ohjauksen työmuoto, ohjaustilanteen kesto, ohjauksen aikaperspektiivi ja tieto-, neuvonta- ja ohjaus (TNO)-jakauma. Twostep-klusterianalyysin tuloksena aineistosta tunnistettiin kolme erilaista ohjauksen tekoa, jotka nimettiin 1) pitkäkestoiseksi monialaiseksi ohjaukseksi, 2) jäsentymättömäksi toisen osaamista hyödyntäväksi yksilöohjaukseksi ja 3) lyhytkestoiseksi työllisyysasioinniksi. Havainnointien perusteella 43 prosenttia tutkituista ohjaustilanteista sijoittui ohjauksen tekoon ”lyhytkestoinen työllisyysasiointi”, jossa ei ilmennyt monialaisuutta. Tulokset tuovat uutta empiiristä tietoa ohjauksen työmuotojen ja ammatillisten toimintatapojen hyödyntämisestä monialaisessa ohjauspalvelussa. Lisäksi tulokset nostavat esiin uuden näkökulman: monialaisen ohjauspalvelun ohjaustilanteet eivät useinkaan rakennu monialaisesti.

Avainsanat: ei-osallistuva havainnointi, monialainen ohjaus, monialainen ohjauspalvelu, ohjauksen ammatilliset toimintatavat, ohjauksen työmuodot

Raetsaari, Kirsi – Suorsa, Teemu – Muukkonen, Hanni. 2021. "LOPETTASKO LUKION?" TOIMINTAPERUSTEET, TOIMIJUUDEN JÄNNITTEET JA OHJAUS LUKIOLAISTEN ARJEN HAASTEISSA. *Kasvatus* 52 (3), 297–309.

Artikkelissa tarkastellaan lukio-opinnoissa koettujen haasteiden ja toimijuuden suhdetta lukion jatkamiseen ja keskeyttämiseen subjektitieteellisen psykologian viitekehyksessä. Aineisto muodostuu keskusteluista yhdeksän lukiosta valmistuneen ja yhdeksän lukion keskeyttäneen nuoren kanssa. Perustelumallitarinoiden muotoon kiteytetystä aineistosta tunnistettiin ensin nuorten kokemia opiskelun haasteita, joita tarkasteltiin suhteessa ohjaukseen ja tukeen. Lukio-opintojen koettu merkityksellisyys, sosiaalinen tuki ja koulun tarjoamat joustot osoittautuivat oleellisiksi lukion jatkumisen kannalta. Toiseksi nuorten opiskeluarkeen liittyviä toimintaperusteita jäsennettiin suhteessa toimijuuden neljään jännitteeseen. Toimintaperusteet painottuivat eri tavoin yksittäisten opiskelijoiden perustelumallitarinoissa, mistä tunnistettiin kolmenlaista toimijuutta. Tulosten perusteella ohjaus näyttää nuorille erilaisena näistä painotuksista riippuen. Esitämme, että toimintaperusteiden tunnistaminen ja niiden jäsentäminen toimijuuden jännitteiden avulla tarjoavat ohjaukseen uusia välineitä. Niiden avulla voidaan tunnistaa yhdessä nuoren kanssa uusia toimintamahdollisuuksia hänen opiskeluarjessaan ja tulevaisuudessaan. Nuorten toimijuutta tukevien käytänteiden kehittäminen nousee oleelliseksi kouluarjen näkökulmasta.

Asiasanat: lukio, opintojen keskeyttäminen, valmistuminen, kouluvaikeudet, ohjaus, toimijuus

Tuononen, Mira– Uotila, Mirkku – Marjomaa, Nadja – Antikainen, Janne. 2021. OPINTO-OHJAAJAOPISKELIJA KANSAINVÄLISESSÄ OPISKELIJAVAIHDOS- JA OHJAUSOSAAMISEN KEHITTYMINEN. *Kasvatus* 52 (3), 310–321.

Kansainvälistymisen, liikkuvuuden ja monikulttuurisuuden teemat ovat jo pidempään puhuttaneet ohjauksen kentällä. Sen sijaan vaihto-opiskelun merkitystä osana ohjausasiantuntijuutta ei ole tutkittu laajemmin. Tässä kerronnallista tutkimusotetta hyödyntävässä artikkelissa tarkastellaan, millaisia tulevan ohjaajan kompetensseja ja osaamisen valmiuksia opinto-ohjaajaopiskelijoilla kehittyi kansainvälisessä opiskelijavaihdossa opinto-ohjaajaopiskelijoiden kertomana. Tutkimuksessa mukana olevat henkilöt ovat olleet opinto-ohjaajaopiskelijoita suomalaisessa yliopistossa vuosien 2016–2020 aikana ja osallistuneet opiskelijavaihtoon hakeutuville suunnattuun vaihtopienryhmä-ryhmäohjausprosessiin. Vaihtopienryhmä on prosessimaiseksi rakennettu, strukturoitu ja ohjaajaparina toteutettu pedagoginen ryhmä. Tutkimusaineisto koostuu opiskelijoiden kansainvälisen opiskelijavaihdon jälkeisistä teemahaastatteluista. Haastatteluaineistoa on täydennetty opiskelijoiden reflektioilla kirjoitelmilla sekä ryhmän nauhoitetuilla tapaamisilla. Aineistoa on analysoitu kerronnallisen tutkimuksen menetelmin. Aiempien tutkimusten mukaan oman kulttuurin sekä omien etuoikeuksien tiedostaminen ja ymmärtäminen vaikuttavat siihen, kuinka itse ohjaa. Tutkimuksessamme huomataan opinto-ohjaajaopiskelijoiden pyrkivän ymmärtämään itseään ja muita ympärillä olevia sekä tulevan tietoisemmaksi omista lähtökohdistaan ja arvoistaan. Osaaminen näyttää kehittyvän formaalien kontekstien lisäksi informaaleissa konteksteissa, erityisesti vuorovaikutustilanteissa, kulttuurien kohtaamisissa, epämuokavuusalueella ja arkipäivän selviytymistilanteissa.

Asiasanat: ohjaus, kompetenssi, kansainvälistyminen, kansainvälinen opiskelijavaihto, opiskelijat

Koivuluhta, Merja. 2021. ASIAKKAAN OHJAUSPROSESSI JA OHJAUKSEN TULOKSELLISUUS: TAPAUSTUTKIMUS TE-TOIMISTON AMMATINVALINTA- JA URAOHJAUKSESTA. *Kasvatus* 52 (3), 322–333.

Tutkimuksen aiheena on nuoren asiakkaan ohjausprosessi ja ohjauksen vaikuttavuus lyhytkestoisessa ohjauksessa. Tutkimus on tapaustutkimus, jossa yhden ohjausprosessin tarkan kuvauksen ja analysoinnin avulla pyritään kehittämään dialogisen ohjauksen teoriaa ja käytäntöä. Aineistona ovat yhden asiakkaan ohjausprosessin tapaamisten äänitteet. Prosessi koostuu neljästä psykologin ja asiakkaan noin tunnin mittaisesta tapaamisesta. Dialoginen sekvenssianalyysi toimi sekä ohjausprosessin lähtökohtana olleen tapauskuvauksen perustana että aineiston analyysin välineenä. Analyysi osoitti, että ohjaajan prosessin alussa tekemä asiakaskuvaus fokusoiti työskentelyn asiakkaan ydinongelmiin ja kannattelee ohjausprosessin etenemistä. Tapauskuvaus toimii ohjauksen yksilöllisen tuloksellisuuden arvioinnin välineenä. Lyhytkestoisessa ohjausprosessissa on mahdollista tukea toimijan havainnoivan suhteen kehittymistä omaan toimintaansa ja vaihtoehtoisen toimintatavan hahmottamista, vaikka toiminnan muutos jää lyhyen ohjausprosessin jälkeiseen aikaan.

Asiasanat: Tapaustutkimus, dialoginen sekvenssianalyysi, ohjaus, vaikuttavuus

Hellsten, Susanna – Suorsa, Teemu – Muukkonen, Hanni. 2021. "TUOTTAAKS MEIDÄN TOIMINTA OIKEESTI HYVINVOINTIA JA JAKSAMISTA?" – OPISKELUHUOLTORYHMÄN AMMATILAISTEN TULKINNAT TYÖN TAVOITTEISTA JA MAHDOLLISUUKSISTA YHTEISTYÖTÄ MUOVAAMASSA. *Kasvatus* 52 (3), 334–346.

Tutkimuksessa tarkasteltiin kahdessa peruskoulun monialaisessa opiskeluhoitoryhmässä käytyjä keskusteluja oppilaiden hyvinvoinnin edistämisestä hyödyntäen subjektitieteellisen (Holzkamp 2013) ja systeemisen psykologian (Järvillehto 2009) käsitteistöä ja menetelmällisiä periaatteita. Keskusteluihin osallistui 30 eri ammattiryhmien ja tahojen toimijaa. Analysoimme käytyjä keskusteluja jatkuvan vertailun menetelmällä ja perusteluanalyysillä tunnistuen erilaisia tulkintoja opiskeluhoitotyön tavoitteista ja peilaten näitä opiskeluhoitotyölle lainsäädännössä ja opetussuunnitelmassa asetettuihin yleisiin tavoitteisiin. Tunnistimme aineistosta kolmenlaisia olosuhteita, joista ammatillaiset keskustelevat: 1) olosuhteet, joiden muuttaminen on vaikeaa, 2) olosuhteet, joita koetaan voitavan muuttaa oman ammattiryhmän yhteisenä toimintana ja 3) olosuhteet, joiden muuttamiseksi kytkeydytään yhteiseen toimintaan yli ammattirajojen. Tulosten mukaan ammatillisten puheesta tunnistetut osallisten tavoitteet tai toimintaperusteet eivät juuri muutu keskustelun aikana. Pedagogisten ammatillisten tulkinnat ja tavoitteet näyttivät määrittävän keskustelun yhteistä suuntaa. Opiskeluhoitoyhteisön ammatilliset ja muut toimijat näyttivät eri tavoin sovittautuvan näihin tulkintoihin. Moniammatillisessa yhteistyössä ei aina pystytä hyödyntämään osallisten asiantuntemusta täysimääräisesti. Oppilashuollon ja ohjauksen tukena olevia moniammatillisen yhteistyön rakenteita on tarkasteltava kriittisesti ja kehitettävä.

Asiasanat: opiskeluhoito, hyvinvointi, moniammatillisuus, yhteistyö